

Inscris încă de-acum trei ani în repertoriul Teatrului Național din Cluj, dar nicio dată jucat acolo (premiera era programată pe 21 decembrie 1989) spectacolul-coupé **Comedii** a fost transplantat pe scena Odeon-ului fără nici o dificultate: găndit de la început ca «vehicul» pentru două stele de mărimea Marianeii Mișu și a lui Victor Rebengiuc, el putea avea loc, cu minime ajustări, oriunde. În semn de omagiu, probabil, față de teatrul care o găzduiește acum, montarea inițială a fost întrucâtva modificată prin includerea cvasi-monologului **Tragedian fără voină**, avându-l ca vedetă pe Șerban Ionescu, proaspăt «societar» al Odeon-ului. Grefa n-a avut de luptat cu nici un fenomen de respingere, pentru că țesuturile nu alcătuiau un organism — textele au fost pur și simplu alăturate, iar nu structurate pe o idee anume, dramaturgică ori de spectacol. Singurele constante sînt cadrul scenografic general (conceput inspirat și într-adevăr «multifuncțional» de către Andreea Hasnaș) și prezența lui Radu Amzulescu (vădind o mobilitate interioară notabilă) în cîte un rol secundar în toate cele trei piese. Așadar, un tipic spectacol «de ac-

tori» și, nu mai puțin, «de public» — lucru cît se poate de stimabil și (fie vorba între noi) de odihnitor (chiar și) pentru un critic. Neavînd, prin urmare, nimic de «descifrat», ne-am lăsat în voia încîntării de a urmări mimica inteligentă a lui Șerban Ionescu și jocul său viguros (termenul funcționează și la propriu în momentele cînd actorul declamă purtînd în spinare canapeaua din salonul de protocol al teatrului), compătîmind, alături de spectatori «obișnuiți», soarta nefericitului vilegiat-urist astenizat de comisioane și plictisindu-ne puțin, împreună cu aceiași, în prelunga scenă de pantomimă de la început. Ne-am delectat apoi (apreciind contribuțiile de «culoare» aduse de Carmen Tănase și de Angela Ioan) cu evoluția savuroasă a Marianeii Mișu, care-i împrumută lesne-consolabilei văduve Popova o feminitate explozivă, cu tot ce presupune această înduioșător și agasant; am regretat doar unele îngroșări ale partiturii spre final. Simultan, am admirat fără rezerve forța comică a lui Victor Rebengiuc, dezlănțuită și totuși perfect stăpînită în desenarea misoginului «urs» rapid convertit la idei matrimoniale. Și tocmai ne gîndeam că

într-un astfel de spectacol regizorul nu are prea multe de făcut, cînd ultima parte, **Cîntecul lebedei**, a venit să ne demonstreze că exact într-un astfel de spectacol regizorul ar avea destule de făcut, dar mai ales de condus, ferm și discret, jocul actoricesc. Pe Mihai Măniușiu însă l-a interesat mai puțin asta și mai mult infuzarea, în acest dialog tragicomic dintre un bătrîn actor și suflerul teatrului, a unei «viziuni de spectacol» net personale (să fi acționat legea compensației?). Introducere, de aceea, (prea) lungi pasaje din texte shakespeariene presupus accesibile eroului din piesă, propunînd astfel o formulă de «teatru în teatru» foarte greu de adus la desăvîrșire fără o muncă minuțioasă. Or, chiar această muncă pare să lipsească de aici, așa încît marele actor care e Victor Rebengiuc ne convinge nu atît de faptul că ar putea (și, în realitate, ar putea!) să joace Othello, sau Macbeth, sau Lear, cît de faptul că ar fi preferabil să nu încerce... Păcat! Altminteri, spectacolul e într-adevăr agreabil.

■ ALICE GEORGESCU

VECHI LUMINĂRI, STRĂVECHI FORAJE

GAIȚELE de Al. Kirișescu ● **ACADEMIA DE TEATRU ȘI FILM** ● Data premierei: 25 februarie 1992 ● Regia: Florin Zamfirescu ● Scenografia: Dan Toader ● Distribuția: Liliana Pană [Aneta Duduleanu], Ilinca Goia [Wanda Serafim], Lioara Bradu [Margareta Aldea], Anca Dinu [Colette Duduleanu], Luana Stoica [Fräulein], Cristina Dogaru [Lena], Cristina Buburuz [Zoia], Afrodita Androne [Zamfira], Radu Nucleșcu [Mircea Aldea], Bogdan Vodă [Georges Duduleanu], Sorin Cociș [Janache Duduleanu].

«A lumina și fața ascunsă a lucrurilor», «a fora în adîncimile textului pentru a-i scoate la iveală înțelesurile subterane» — iată un bun (de mult) cîștigat de arta regiei (fără de care nici nu s-ar putea vorbi, probabil, de artă, ci numai de regie — tehnică, de culise etc.). «Descoperirea» e atît de... descoperită, încît și sintagmele care o definesc de obicei (acelea cu «luminatul feței ascunse», cu «foratul...» etc.) au devenit clișee. Se întîmplă însă uneori să luminăm — cu emfază de pionier în ținuturi virgine — ceea ce era de multă vreme luminat, să tăiem eroic lianele într-o junglă străbătută de autostradă. Este sentimentul pe care l-am încercat, cu oarecare stînjeneală, la spectacolul **Gaițele** de la Academia de Teatru și Film.

«Piesa e o dramă, nu o comedie!» — exclamă în fiecare clipă montarea, cu conștiința martirajului asumat, cu tragica măreție pe care trebuie s-o fi avut Giordano Bruno pe rug. «Știm!» — sîntem tentați să răspundem. De la Kirișescu și din toate spectacolele, bune ori rele, pe care le-am văzut cu această piesă (fără a mai număra... și critica, desigur). Credem, de altfel, că drama s-ar descifra (poate

chiar mai tulburător) și dacă scena nu ar imagina un imens catafalc, și dacă personajele nu s-ar ivi, în patru labe, de sub sicriu, ci ar intra, banal, pe ușă (cu ani în urmă am văzut la Turda un spectacol în care destinul ieșea cînd și cînd de sub pat). Nu sîntem siguri că spectatorul are nevoie de fețe înnegrice prin machiaj, de dinți în plus în gura bieților actori sau de mustăcioare à la Hitler pentru a ne face să pricepem că personajele sînt dezumanizate. Și poate nu e indispensabil pentru «forarea în adîncimile textului» șocul cu orice preț (ieftin, totuși!) pe care îl provoacă (pentru că de provocat, îl provoacă) imaginea Margaretei în plină exercitare a amorului «self service».

O cronică la un spectacol al studenți-

lor-actori ar trebui să se refere pe larg exact la studenții-actori, deci la interpretare. Din păcate, la umbra plină de semnificații a catafalcului, n-am reușit întotdeauna să «luminăm fața ascunsă» a artei actorului. Ghicim, totuși, o acțiune de forță, de autentică personalitate în Liliana Pană, sulețe și diversitate a mijloacelor de expresie la Cristina Buburuz, inteligență scenică și un binevenit (mai ales în contextul de față) simț al măsurii la Sorin Cociș și Bogdan Vodă, sensibilitate nuanțată (evitînd «sensibleria» plîngăcioasă) la Lioara Bradu. În rest, ca să nu vorbim cu păcat, nu vorbim. Ne vom contura, probabil, o opinie ce prilejul unor apariții ulterioare.

■ CRISTINA DUMITRESCU

Radu Nucleșcu, Lioara Bradu și Ilinca Goia

